

Sivistynyt ja kilpailukykyinen Suomi

Sivistystyönantajien viestit

Suomalaiset arvostavat koulutusta korkealle. Koulutusjärjestelmä on ihmisten mielissä kaikkein arvostetuin instituutio, kertoo [Kansan arvot 2014 -tutkimus](#). 90 prosenttia meistä arvostaa koulutusjärjestelmää. Ja hyvä niin.

Toivottavasti poliittiset päättäjät arvostavat sitä myös teoissaan, eivät vain juhlapuheissa. Hyvinvoinnin, työpaikkojen ja talouskasvun perusta luodaan oppilaitoksissa ja korkeakouluissa. Koulutus ja sivistys ovat investointeja tulevaisuuteen. Inhimillinen pääoma on noussut merkittäväksi talouskasvun edistäjäksi.

Sivistystyönantajat on moniarvoisen ja monipuolisen koulutusjärjestelmän puolella. Se on sivistyksen ja osaamisen perusta.

Siksi sanomme:

1. Ei enää leikkauksia koulutuksen ja tutkimuksen rahoitukseen.
2. Pitkäjänteisyyttä koulutuspolitiikkaan. Iso kuva selkeäksi.
3. Laadun pitää määrittää, kuka saa järjestää koulutusta. Pelkästään organisaation kokoon ei pidä tuijottaa.
4. Tutkintokoulutuksen vienti ja kansainvälinen myynti mahdolliseksi.
5. Korkeakoulukenttää kehitettävä yhteiskunnan tarpeiden mukaan.

Lue, miksi.

1. Koulutuksen ja tutkimuksen rahoitusta ei saa enää leikata

Sijoittaminen koulutukseen kannattaa. Koulutus ja tutkimus ovat hyvinvoinnin ja toimivan yhteiskunnan perusta. Tästä ollaan Suomessa samaa mieltä, mutta tosielämän toiminta on näyttänyt toiselta jo jonkin aikaa. Koulutuksen ja tutkimuksen julkista rahoitusta on viime vuosina leikattu huomattavasti. Teot ja puheet ovat olleet ristiriidassa.

Koulutuksesta on vähennetty satoja miljoonia euroja, tutkimuksesta vuoden 2011 jälkeen lähes 120 miljoonaa. Projektikohtaiset erillirahoitukset eivät tätä kuvaa muuta muuksi.

EU:n [komission keräämien tilastojen](#) mukaan Suomi kuuluu siihen kahdeksan EU-maan tai alueen ryhmään, joka on pienentänyt koulutukseen budjetoitua rahaa 1–5 % kesäkuusta 2013 kesäkuuhun 2014. Samaan joukkoon kuuluvat myös mm. Kreikka ja Kroatia. Olemmeko oikeassa seurassa?

Etlan tutkimusjohtaja Mika Malirannan sanoin: Valtiovallan täytyy panostaa koulutukseen sekä tutkimus- ja kehitystyöhön. Korkeakoulutuksen ja tutkimuslaitosten rahoitusleikkaukset ovat jotain ”häkellyttävän ja pöyristyttävän väliltä” ([HS 15.1.2015](#))

Kuva 2: Vuonna 2014 t&k-rahoitukseen käytettiin valtion varoja 1955 miljoonaa euroa. Vuonna 2011 summa oli 2253 miljoonaa euroa. T&k-rahoituksen osuus valtion menoista on vähentynyt neljässä vuodessa 4,1 prosentista 3,6 prosenttiin.

Julkista t&k-rahoitus on nyt 14 vuoden takaisella tasolla

Myös julkista t&k-rahoitusta on kutistettu usean vuoden ajan. Vuonna 2014 tutkimusrahoitukseen satsattiin 298 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2011. T&k-rahoituksen osuus valtion budjetista on samana aikana tippunut 4,1 %:sta 3,6 %:iin. Sillä tasolla oltiin viimeksi vuonna 2000.

90-luvun lamavuosien jälkeen ymmärrettiin, että koulutukseen ja tutkimukseen on syytä investoida. Rahoitustasoa nostettiin mm. toteuttamalla tutkimuksen lisärahoitusohjelma valtionyhtiöiden myynnistä saaduilla tuloilla. Nytkin olisi mietittävä, miten kohentaisimme koulutuksen ja tutkimuksen rahoitusasemaa sen sijaan, että nakerramme tulevaisuuden osaamis pohjaa.

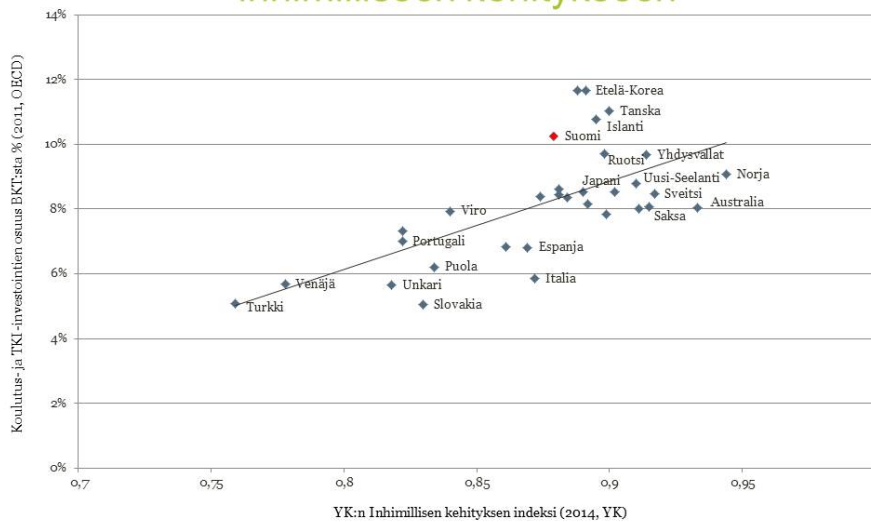
T&k-rahoituksen osuus tulisi palauttaa vähintään samalle tasolle, jolla se on keskimäärin ollut 2000-luvulla.

Korkeammat koulutus- ja tutkimusinvestoinnit = korkeampi hyvinvointi

Maissa, jossa investoidaan paljon koulutukseen ja tutkimukseen, eletään hyvinvoivissa ja toimivissa yhteiskunnissa.

Koulutus- ja tutkimusinvestoinnit ovat keskeisiä kansakunnan menestyksen ja hyvinvoinnin taustatekijöitä. YK:n inhimillisen kehityksen indeksi osoittaa vahvan yhteyden tutkimus- ja koulutusinvestointien ja hyvinvoinnin välillä OECD-maissa. Erot näkyvät siis jopa vauraissa OECD-maissa. Köyhempien maiden tutkimus- ja koulutusinvestoinneista ei ole saatavissa tietoja.

Koulutus- ja tutkimusinvestoinnit suhteessa inhimilliseen kehitykseen

Kuva 3: YK:n inhimillisen kehityksen indeksi osoittaa, että hyvinvoinnin sekä tutkimus- ja koulutusinvestointien välillä on vahva yhteys jopa OECD-maissa.

2. Iso kuva selkeäksi. Pitkäjänteisyyttä koulutuspolitiikkaan.

Koulutuspolitiikasta puuttuu iso kuva. Pitkäjänteisyyttä ei ole. Nopeatempoisia askelia sen sijaan riittää.

Samaan aikaan on ollut menossa paljon uudistuksia. Kaikkien niiden perusteluista ja yhteisvaikutuksista ei ole aina ollut tietoa.

Otetaan kolme esimerkkiä, joissa ohjauksjärjestelmä kamppailee käytännön toimintaa: ammattikorkeakoulujen aloituspaikat, yliopistoindeksi ja lukuisat, yhtä aikaa käynnissä olevat ammatillisen koulutuksen uudistukset.

Ammattikorkeakoulujen aloituspaikat

Vuonna 2013 ammattikorkeakoulujen aloituspaikkoja leikattiin yli 2000:lla, kahtena seuraavana vuonna niitä on taas lisätty. Samaan aikaan ammattikorkeakoulujen budjetteja on koko ajan kutistettu.

- 2013: -2030 aloituspaikkaa
- 2014: +728 aloituspaikkaa
- 2015: +756 aloituspaikkaa

Lähde: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Yliopistoindeksi

Suomalaiset korkeakoulut pääsevät varsin hyvin tuloksiin länsimaisittain katsottuna keskinkertaisilla resursseilla. Pohjoismaisista, monialaisista yliopistoista Kööpenhamina (39) ja Uppsala (60) sijoittuvat

korkeimmalle ns. Shanghai listalla. Niiden budjetit ovat 30 prosenttia suuremmat, kun katsotaan rahoitusta suhteessa opiskelija- tai henkilöstömäärään.

Vuonna 2011 otettiin käyttöön ns. yliopistoindeksi. Sillä oli tarkoitus taata, että yliopistojen perusrahoitus pysyy yleisen kustannustason muutoksen tasolla. Se on jäänyt kuolleeksi kirjaimiksi.

Indeksiä on leikattu kolmena vuotena viidestä. Se leikattiin kokonaan vuonna 2013, ja sitä puolitettiin vuosina 2012 ja 2015.

Leikkausten vuoksi

- vuodesta 2011 vuoteen 2015 mennessä yliopistojen rahoitus on indeksileikkausten seurauksena vähentynyt yhteensä n. 255 miljoonalla eurolla
- vuodesta 2015 eteenpäin yliopistojen perusrahoitukseen jää vuosittain n. 85 miljoonan euron lovi

Lähteet: Valtion talousarviot 2010–2015

Vertailun vuoksi: 85 miljoonalla eurolla pyörittää yhtä pienehköä suomalaista yliopistoa.

Ammatillinen koulutus

Yhtä aikaa on menossa myös suuria ammatillisen koulutuksen uudistuksia.

- Rakennepoliittisen ohjelman lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta koskevat säästötoimet yhteensä 260 miljoonaa euroa (tarkempi kohdentuminen avoimna)
- Toiseen asteen koulutuksen ja vapaan sivistystyön rakenteellinen uudistus
  - alkoi 2014, astuu voimaan 2016
- Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä uudistus
  - alkoi 2014, astuu voimaan 2017
- Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittäminen (TUTKE I ja II)
  - 2009–2014
- Valmentavien ja valmistavien koulutusten uudistaminen
  - 2013–2014
- Ammatillisen koulutuksen näyttötutkintojärjestelmän uudistus
  - syksy 2014

Mitä tästä kaikesta seuraa?

Ammattikorkeakouluissa toimintaa on hyvin vaikea suunnitella, kun rahoitusta leikataan, mutta samaan aikaan aloituspaikkojen määrä elää omaa elämäänsä. Tästä kärsii koulutuksen laatu. Koulutuksen suunnittelu ja toteuttaminen vaativat korkeakouluilta pitkäaikaista sitoutumista. Koulutus ei ole kvartaalitaloutta, eikä vain yksittäisiä, tietyn opintopistemäärän mittaisia kursseja. Se on vuosien sitoutumista opiskelijaan.

Koulutuksen laadun olennainen tekijä on osaava ja sitoutunut henkilöstö. Oppilaitosten ja korkeakoulujen kustannuksista noin 70 % muodostuu henkilöstö- ja tilakustannuksista. Toimintaa on vaikea sopeuttaa ilman seurauksia. Itsenäiset korkeakoulut ja koulutuksen järjestäjät ovat työnantaja, joilla on samat

työlainsäädäntöön ja työehtosopimukseen kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet kuin muilla ei-julkissektoriin tai virkaehtosopimusjärjestelmään kuuluvilla työnantajilla. Niiden tehtävästä tulee mahdotonta, jos koulutuspolitiikan ja ohjausjärjestelmän muutoksia tehdään nopeassa tahdissa, jopa ristiriitaisesti.

Jos uudistuksia voisi ennakoida paremmin, se tukisi myös toimintojen suunnittelua. Myös opiskelijoilla olisi paremmat mahdollisuudet suunnitella omia opintojaan.

Entä, jos menisi kuin Strömsössä?

Ennakoitavuus paranee, kun laaditaan yhdessä tavoitteet siitä, mihin haluamme päästä koulutuksessa ja osaamisen kehittämisessä. Tunnistetaan ne kohdat koulutusjärjestelmästä, joita on syytäkin kehittää. Haetaan kehityskohteisiin erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja hyödyntäen tutkimustietoa sekä korkeakoulujen että koulutuksen järjestäjien käytännön osaamista ja kokemusta.

Määritellään sitten tavoitteet, joiden saavuttamiseksi oppilaitokset koulutusasteilla voivat työskennellä eri tavoin. Tiukkaa normiohjausta ei tarvita joka asiassa. Erilaisten toimintatapojen pitää olla mahdollista myös opetuslalla. Toimintatapojen kehittäminen on koulutuksen järjestäjien vastuulla, sillä yksi koko ja yksi malli ei sovi kaikille. Ei koulutuksessakaan.

3. Laadun pitää määrittää, kuka saa järjestää koulutusta. Pelkästään organisaation kokoon ei pidä tuijottaa.

Koulutuksessa laadun kuuluu olla tärkein asia. Ei sen, kuinka suuri on taho, joka koulutusta järjestää. Ei kai voida ajatella, että vain suuret yritykset pystyvät tekemään laadukkaita tuotteita ja palveluita? Sama pätee myös koulutukseen.

Annetaan tasapuoliset toiminnan mahdollisuudet erilaisille ja erikokoisille koulutuksen järjestäjille. Siten opiskelijalla on, mistä valita. Erikoistumisen myös esimerkiksi vain tietyn erikoisalan tai tietylle kohderyhmälle suunnatun koulutuksen järjestämiseen pitää olla mahdollista tulevaisuudessakin.

Remontoidaan rakenteita. Vähennetään kuntien tehtäviä antamalla koulutuksen järjestäminen lukioissa ja ammattioppilaitoksissa yhdistyksille, säätiöille ja osakeyhtiöille.

Laatu syntyy osaamisesta, kokemuksesta, opiskelijoiden arjen tuntemuksesta, päätöksenteon läheisyydestä ja toiminnan läpinäkyvyydestä. Tämä kaikki pätee yksityisiin koulutuksen järjestäjiin eli yhdistyksiin, säätiöihin ja osakeyhtiöihin. Yksityisillä on vahva tietotaito eri väestöryhmien osaamisen kehittämisessä. Ne järjestävät Suomessa opetusta kaikilla koulutusasteilla. Niillä on siihen valtion lupa. Ne toimivat opetusta koskevan lainsäädännön ja opetussuunnitelmien mukaisesti. Ne ovat maksuttomia samalla tavalla kuin kuntien ja valtion tarjoama koulutus.

Yksityiset opetuksen järjestäjät eivät jaa voittoa omistajilleen. Se on laissa kiellettyä. Niitä ei siis pidä rinnastaa esimerkiksi sosiaali- tai terveydenhoitoalan yksityisiin yrityksiin.

Koulutuksen järjestäjien lukumäärät, syksy 2013

	Kaikki yhteensä	Yksityiset / itsenäiset	Valtio	Kunta	Kunta-yhtymä
Lukiot (kevät 2014)	283	44*	3	231	5
Ammatillinen peruskoul. (kevät 2014)**	132	84	2	11	35
Ammatillinen lisäkoulutus	144	98	0	10	36
Kansanopistot	80	73	0	2	5
Kansalaisopistot	180	25	0	153	2
Urheiluopistot	11	10	0	0	1
Kesäyliopistot	20	16	0	0	4
Opintokeskukset	11	11	0	0	0
YHTEENSÄ	861	361	5	407	88
*sis. normaalikoulut	**oppilaitosmuotoinen				
<small>Lähde: OPH:n perustietoraportit syksy 2013 ja kevät 2014 (http://vos.uta.fi/rap/)</small>					

Ainoastaan suuryrityskö voi tehdä laadukasta työtä?

Lukion, ammattioppilaitosten ja vapaan sivistystyön koulutusverkkoa ollaan [järjestämässä uudelleen](#). Vuoteen 2017 mennessä lukioiden ja ammattioppilaitosten koulutuksesta leikataan 260 miljoonaa. Ei ole selvää, miten säästöt jakautuvat ja kohdentuvat. Koulutuksen järjestäjien verkkoa kuitenkin ”tiivistetään”.

Prosessissa on liputettu ”vahvempien koulutuksen järjestäjien” puolesta. Jos tällä tarkoitetaan, että vain suuret tahot – kuten kunnat tai kuntayhtymät – ovat tarpeeksi ”vahvoja”, perusteet ovat hatarat. Olisi erikoista ajatella, että vain suuryritykset tuottavat innovaatioita, tulosta ja laatua. Että esimerkiksi vain yli 500 tai vain yli 1000 työntekijää työllistävät yritykset olisivat varteenotettavia yrityksiä. Että vain ne voisivat toimia alallaan tuottavasti, laadukkaasti ja tehokkaasti.

Onko havahduttu siihen, että suuruuden tavoittelun kautta tullaan samalla helposti rakentaneeksi nyky-Suomeen alueellisia monopoleja? Monopoleja sektorille, jossa niille ei ole tarvetta. Päinvastoin. Alueellisilla monopoleilla rajoitetaan käytännössä opiskelijan oikeutta ja mahdollisuutta hakeutua itselleen sopivimpaan oppilaitokseen. Entä miten käy koulutuksen laatukilpailun, jos tekijät ovat enää harvassa?

Remonttia tarvitaan säästötalkoiden vuoksi – mutta ei nykysuunnitelman kaltaista remonttia

Lukioiden ja ammattioppilaitosten rahoituksen vähentäminen tarkoittaa remonttia rakenteisiin. Ei kuitenkaan nykysuunnitelman kaltaista remonttia.

Pidetään kuitenkin lähtökohdista kiinni. Kehitetään lukiota ja ammatillista koulutusta omina muotoinaan myös jatkossa yhteisen toisen asteen koulutuksen sijasta. Niiden nykyiset perustehtävät poikkeavat toisistaan ja niin pitää ollakin. Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja yleissivistys sekä valmistaa opiskelija korkeakouluopintoihin. Ammatillisen koulutuksen tehtävänä on vastata elinkeino- ja työelämän osaamistarpeisiin yksilön työuran eri vaiheissa.

Annetaan koulutuksen järjestäminen lukioissa ja ammatillisessa koulutuksessa yksityisille koulutuksen järjestäjille. Se on remontin ensimmäinen keskeinen osa. Se tuo vertailtavuutta ja ketteryyttä järjestäjien

toimintaan. Samalla siirrytään kokonaan valtion rahoitukseen. Se on remontin toinen keskeinen osa. Rahoitus menee perille ilman välikäsiä ja turhaa byrokratiaa, kun se jatkossakin maksetaan suoraan valtiolta koulutuksen järjestäjälle.

Yksityisten on hoidettava taloutta pitkäjänteisesti, kulut on sopeutettava tuloihin. Ja viivan alle jäävät eurot käytetään koulutustehtävän hoitamiseen. Ei voiton jakamiseen omistajille.

Sitten pidetään perusteista kiinni. Kaikki järjestäjät tarvitsevat valtion luvan, kuten tähänkin asti. Opetussuunnitelmien perusteet tulevat Opetushallitukselta.

4. Tutkintokoulutuksen vienti ja kansainvälinen myynti mahdolliseksi.

Suomella on maailmalla hyvä maine koulutuksesta. Ehkä jopa koulutusbrändi. Onko sitä varaa – ja järkeä – jättää hyödyntämättä? Eikö koulutuksessa voisi nähdä myös vientitulojen mahdollisuuksia? Olisiko se huono asia?

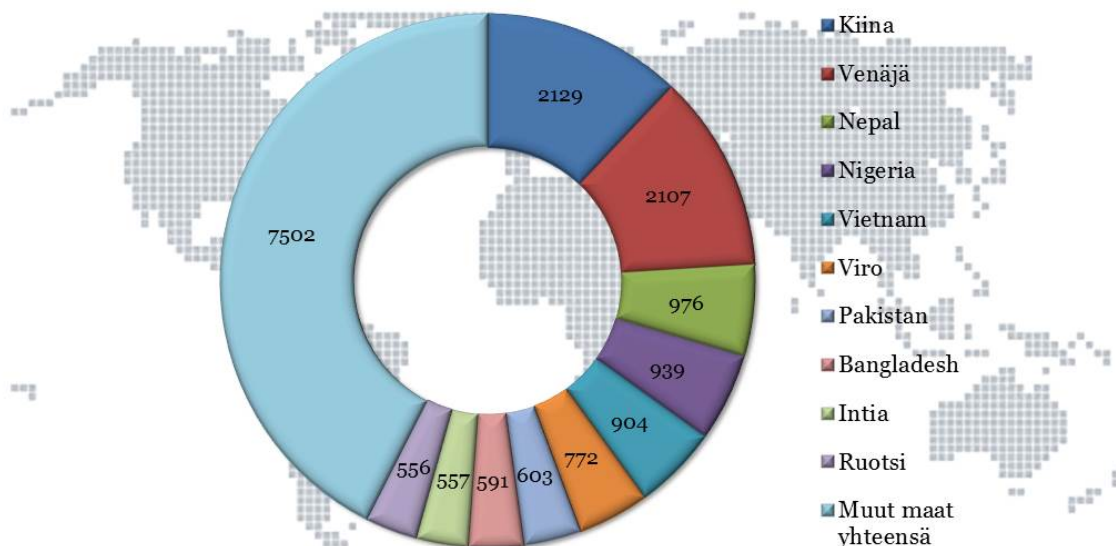
Koulutusvientä käsittää tutkintojen myynnin lisäksi myös mm. täydennyskoulutuksen, opettajankoulutuksen ja virtuaaliset oppimisympäristöt. Korkeakouluilla ja myös kaikilla muilla koulutusasteilla tulee olla oikeus myydä EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille korkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta. Lainsäädäntöä tulee muuttaa niin, että tämä on mahdollista. Nyt se ei ole.

Ulkomaisista korkeakouluopiskelijoista 70 % EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta

Suomessa opiskelee noin 20 000 ulkomaista korkeakouluopiskelijaa. Heistä 70 prosenttia tulee EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta, lukumääräisesti eniten Kiinasta, Venäjältä, Nepalista ja Nigeriasta. Eniten opiskelijoita tulee tekniikan ja liiketalouden aloille. 2000-luvulla ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä on kolminkertaistunut.

Mistä Suomen korkeakouluihin tultiin opiskelemaan vuonna 2012?

Lähde: OECD Education at a Glance 2014

Kuva 4: Lukumääräisesti eniten korkeakouluopiskelijoita Suomeen tuli vuonna 2011 Kiinasta, Venäjältä, Nigeriasta ja Nepalista.

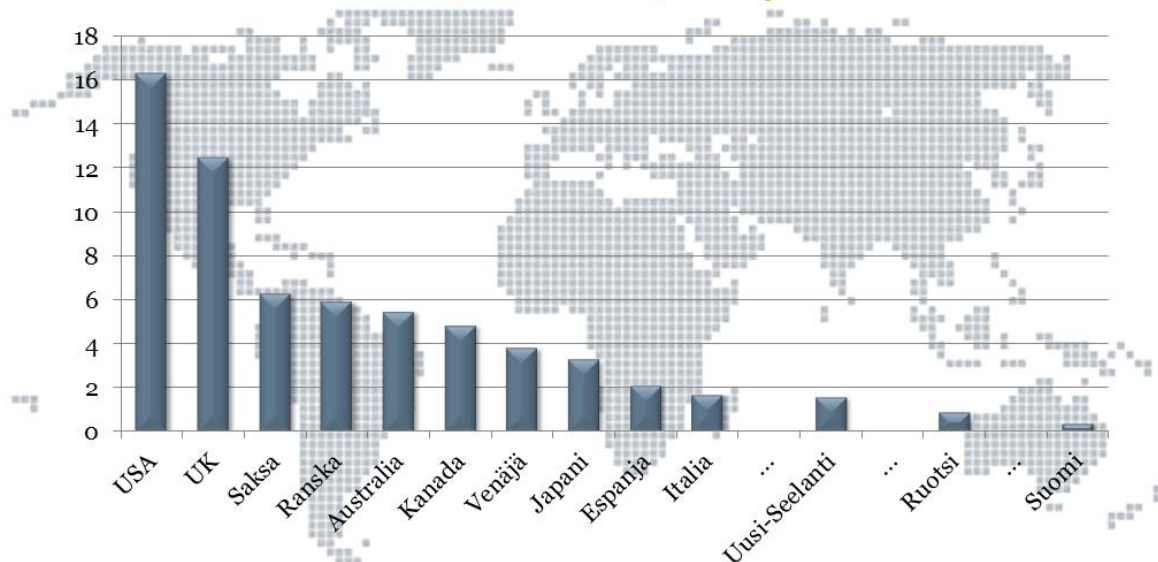
Kyse ei ole siitä, että opiskelua haluttaisiin muuttaa maksulliseksi suomalaisille tai muista EU-maista tuleville opiskelijoille. Sen sijaan on syytä kysyä: onko tarkoituksenmukaista, että samalla, kun koulutuksen julkista rahoitusta leikataan Suomessa merkittävästi, maksutonta korkeakouluopetusta tarjotaan yhä suuremmassa määrin EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille? Onko se järkevää?

Koulutusvienti on kasvua

Koulutuskysynnän ennustetaan kasvavan maailmalla huimasti. Vuonna 2010 noin neljä miljoonaa korkeakouluopiskelijaa teki tutkintonsa jossain muualla kuin kotimaassaan. Vuonna 2025 luvun arvellaan nousevan jo kahdeksan miljoonaan. Jos korkeakoulutus olisi teollisuuden ala, se olisi yksi maailman dynaamisimmista. Näin sanoo OECD.

Markkinaosuudet kansainvälisillä korkeakoulumarkkinoilla 2012

10 suurinta, Uusi-Seelanti, Ruotsi ja Suomi

Lähde: OECD Education at a Glance 2014

Kuva 5: Sekä Italian, Uuden-Seelannin että Ruotsin koulutusviennin arvo oli vuonna 2011 nelin-viisinkertainen Suomeen verrattuna. Voisimme pyrkiä samaan sarjaan, jos tekisimme omassa käsissämme olevia päätöksiä. Eikö Suomen hyvää koulutusbrändiä kannattaisi hyödyntää näinkin?

Vertailun vuoksi: Uusi-Seelanti

Uusi-Seelanti on varsin hyvä vertailukohta koulutusviennistä puhuttaessa. Sen talous on Suomen kokoluokkaa. Sillä on toki kielietu, mutta maassa on myös tehty jo 20 vuotta määrätietoista työtä koulutusviennin edistämiseksi ja kansainvälisten opiskelijoiden houuttelemiseksi.

Koulutusvienti on tällä hetkellä Uuden-Seelannin viidenneksi suurin vientiala. Sen arvo on 1,8 miljardia euroa, viisinkertainen Suomeen verrattuna. Se on jokseenkin saman verran kuin Suomen koko rakennus- ja projektivienti oli vuonna 2013. Uuden-Seelannin koulutusvienti on myös kasvanut jatkuvasti, maailmanlaajuisesta taantumasta huolimatta.

Tässä kohti päätös on omassa käsissämme

Oma lainsäädäntömme estää tutkintojen myynnin. Tämä asian muuttaminen on omassa käsissämme. Suomalaisten korkeakoulujen pitäisi saada kilpailla tasavertaisesti ulkomaisista opiskelijoista koulutuksen laadulla, ei pelkästään maksuttomuudella. Kansainvälisen tutkintomyynnin tuotoilla korkeakoulut voisivat houkutella tieteenalojensa parhaimmistoa.

Korkeakouluilla ja myös kaikilla muilla koulutusasteilla tulee olla oikeus tarjota EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille maksullisia tutkintoja. Siis oikeus, ei pakkoa. Siten kukin koulu voisi puntaroida asiaa omista lähtökohdistaan. Ja koska korkeakoulut ovat autonomisia yksiköitä, niiden pitäisi

pystyäkin tekemään ratkaisuja itsenäisesti. Jos jokin korkeakoulu on vetovoimainen, eikö sillä olisi kohtuullista, että voisi hyötyä hyvästä maineestaan myös rahallisesti?

5. Korkeakoulukenttää kehitettävä yhteiskunnan tarpeiden mukaan.

Akateemisesti koulutetut tarvitsevat sekä vahvaa omien alojensa asia- ja menetelmäosaamista että työelämän arjen taitoja. On osattava mm. verkottua ja toimia projekteissa. Tutkimuksessa monitieteisyys on arkipäivää, ja tieteellinen perustutkimus sekä innovaatiotoiminta ruokkivat toisiaan.

Koulutus ja tutkimus saavat jatkuvasti uusia muotoja. Jotta korkeakoulut voivat parhaalla mahdollisella tavalla toimia yhteiskunnan hyväksi, niiden on voitava rakentaa koulutusohjelmia ennakkoluulottomasti, rajoja rikkoen. Tukeeko nykyinen korkeakoulujärjestelmä tätä parhaalla mahdollisella tavalla?

Yliopistoja, ammattikorkeakouluja ja valtion sektoritutkimuslaitoksia pitää tarkastella yhtenä kokonaisuutena. Mikä on järkevää ja toimivaa yhteiskunnan kannalta? Järjestelmää on kehitettävä kattavan kansallisen arvioinnin ja korkeakoulujen omien strategioiden pohjalta. Yhteistyön lainsäädännölliset ja toiminnalliset esteet on kartoitettava ja purettava. Tavoitteena pitää olla yhä kansainvälisempi ja vaikuttavampi valtakunnallinen korkeakoulukokonaisuus.